

PWYLLGOR	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU
DYDDIAD	17 HYDREF 2019
TEITL	ASESIAD ALLANOL O WASANAETH ARCHWILIO MEWNOL I WIRIO CYDYMFFURFIAETH Â SAFONAU ARCHWILIO MEWNOL Y SECTOR CYHOEDDUS (PSIAS)
PWRPAS YR ADRODDIAD	CYFLWYNO CANLYNIADAU YR ASESIAD ALLANOL
AWDUR	LUNED FÔN JONES - RHEOLWR ARCHWILIO
GWEITHREDIAD	DERBYN YR ADRODDIAD A SYLWEBU AR Y CYNNEWYS

---

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus, a Nodyn Gweithredu Llywodraeth Leol CIPFA sy'n gysylltiedig, yn mynnu bod y Rheolwr Archwilio (y "prif weithredwr archwilio" yn nherminoleg y Safonau) yn datblygu a chynnal rhaglen sicrwydd ansawdd a gwella sy'n cwmpasu pob agwedd o weithgareddau archwilio mewnol.
- 1.2 Bwriad y rhaglen sicrwydd ansawdd a gwelliant yw galluogi gwerthusiad o gydymffurfiaeth gweithgareddau archwilio mewnol gyda'r Safonau ynghyd â gwerthusiad os yw'r archwilwyr mewnol yn gweithredu'r Côt Moeseg. Mae'r rhaglen hefyd yn asesu effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd gweithgareddau archwilio mewnol ac yn adnabod cyfleoedd ar gyfer gwelliant. Dylai'r Rheolwr Archwilio annog goruchwyliaeth y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ("y bwrdd" yn nherminoleg y Safonau) dros y rhaglen sicrwydd ansawdd a gwelliant.
- 1.3 Dylai'r rhaglen sicrwydd ansawdd a gwelliant gynnwys asesiadau mewnol ac allanol.
- 1.4 Mae rhestr wirio wedi ei datblygu gan gyrff perthnasol sy'n gosod y safonau i fodloni'r gofynion a nodir yn Safonau (PSIAS) 1311 a 1312 ar gyfer hunanasesiadau cyfnodol a hunanasesiadau wedi eu dilysu'r allanol fel rhan o'r Rhaglen Sicrwydd Ansawdd a Gwelliant. Mae'n ymgorffori gofynion y Safonau yn ogystal â Nodyn Gweithredu Llywodraeth Leol er mwyn rhoi sylw cynhwysfawr i'r ddwy ddogfen.
- 1.5 Rhaid cynnal yr asesiad allanol o leiaf unwaith pob pum mlynedd gan adolygwr annibynnol, cymwys o du allan i'r sefydliad, un ai drwy asesiad allanol llawn neu drwy hunanasesiad wedi'i ddilysu gan adolygwr allanol.

2. ASESIADAU MEWNOL

- 2.1 Cynhaliwyd hunanasesiad yn 2017/18 a cyflwynwyd ganlyniadau'r hunanasesiad ynghyd â'r Rhaglen Sicrwydd Ansawdd a Gwelliant gerbron y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a gynhaliwyd ar 13 Gorffennaf 2017.

3. ASESIADAU ALLANOL

- 3.1 Yn unol â'r safonau, rhaid i asesiadau allanol gael eu cynnal o leiaf unwaith bob pum mlynedd gan aseswr cymwysedig ac annibynnol neu gan dîm o aseswyr o'r tu allan i'r sefydliad. Mae'n rhaid i'r prif weithredwr archwilio drafod gyda'r bwrdd:
- Ffurf yr asesiadau ariannol
  - Cymwysterau ac annibyniaeth yr aseswr neu'r tîm asesu allanol gan gynnwys unrhyw wrthdaro buddiannau posibl.
- 3.2 Mae Grŵp Prif Archwilwyr Cymru (WCAG) wedi cydweithio er mwyn mabwysiadu adolygiad gan gyfoedion ar gyfer asesiadau allanol, gyda'r hunanasesiadau'n cael eu dilysu gan yr aseswr allanol. Cymeradwywyd y trefniant hwn gan y Pennaeth Cyllid a'r Pennaeth Cyllid Cynorthwyol – Refeniw a Risg.
- 3.3 Cynhaliwyd asesiad allanol o Wasanaeth Archwilio Mewnol Cyngor Gwynedd gan brif weithredwr archwilio Cyngor Sir Gâr.
- 3.4 Mae adroddiad prif weithredwr archwilio Sir Gâr wedi'i atodi fel Atodiad i'r adroddiad hwn. Mae'n cynnwys manylion am y gydymffurfiaeth â'r Safonau a rhydd sicrwydd bod Gwasanaeth Archwilio Mewnol, Cyngor Gwynedd yn **"Cydydffurfio'n Gyffredinol"** â'r Safonau.

4. ARGYMHELLIAD

- 4.1 Gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu nodi ganlyniadau'r asesiad allanol, sylwebu ar y cynnwys a derbyn yr adroddiad.